

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
3 cor. $\frac{1}{4}$ an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor.
 $\frac{1}{4}$ an 6 cor.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unitatei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbăta.

Reformele militare votate.

Aproape cu zece ani înainte s'a iscat un acut conflict între Coroană și „națiune“ pentru un proiect nou militar, menit a ridica prestigiul monarhiei ca mare putere în concertul european. Guvernele maghiare, cari s'au perândat în acest deceniu, aproape toate au căzut jertfă exclusiv divergențelor, cari păreau că nu se vor putea aplană între „Coroană și „națiune“ nici odată. Căci punctul de vedere al Coroanei era de a menține armata și pe mai departe în organizația de azi, ferită de ori ce veleități naționale maghiare, cari mai ales asupra disciplinei militare ar fi fost dezastruoasă. Maghiarii — și aici accentuăm în special guvernele și partidele guvernamentale — s'au capriciat asupra unor pretenziuni speciale maghiare, din domeniul ideii de stat, și nu voiau să audă de nici o nouă lege militară, până ce nu li-se vor promite cele mai largi concesiuni naționale, în armata comună. Viena strâmtorată fiind de evenimentele din afară, a promis a merge pe panta concesiunilor, până unde o îngăduie unitatea monarhiei și a armatei și de fapt și-a și dat învoirea de a se introduce prin noua lege militară o mulțime de dispoziții, cari toate sunt venite de a realiza aspirațiunile panmaghiare pe o scară cât se poate de întinsă în armată.

Concesiunile acestea se referesc la întreg complexul chestiunilor militare, începând dela școlile de cadeti și până la instrucția feciorilor. Fără a mai aminti, că Viena, ca se onoreze eventuala lealitate a maghiarilor față de monarhul strâmtorat de evenimentele externe, s'a învoit, ca contingentul recruților honvezilor — cari sunt la dispoziția lor și unde toate merg ungu-

rește — să fie întregit cu încă 25 mii de feciori la an, adică cu o sută de procente, ca să se clădească un arsenal, honveimea să fie întregită și cu artilerie etc. tot concesiuni, la cari ungerii nu s'au așteptat.

Ei, dar vechiul proverb, că mâncând le vine apetitul, s'a adevărit și aci. Imprejurarea, că Viena dă așa de ușor și grabnic concesiuni de natura aceasta, a aprins fantazia parlamentului maghiar, guverne și bărbați marcați de stat au crezut, că e timpul cel mai potrivit de a acapara armata comună și astfel vechiul vis al independenței ar fi ajuns numai de un paș dela țintă. S'au acățat cu toții de limba de comandă maghiară și alte pretenziuni specifice, cerând cu insistență și aceste sfărmituri pentru fidelitatea națiune. Într'o vreme afacerea se părea a fi ajuns la răspântie și nu trebuia să fie crerul patriotic prea înferbântat, ca să vadă, că vor căpăta tot, numai să nu se lasă. La Viena erau ministrii de războiu Schönauich, Pitrich, cari onorau cu toate ale lor puteri pretenziunile maghiare. Nici chiar armata nu mai era în clar cu ținuta celor din Viena, când, ca un răspuns neașteptat vine porunca de zi a Majestății Sale, adresată armatei după manevrele de toamnă la Chlopy, în care o face atentă, ca să-și facă datoria fără nici o considerare, căci monarhul nici când nu va suferi, ca să se atingă cineva de unitatea armatei.

Resunetul acestui ordin de zi a pus pe maghiarii noștri într'o adevărată consternație. Dedați a considera Viena ca o putere trecută, care în nesigurarea zilei de mâine nu știe, că oare în cătrău să-și îndrepte ochii după ajutor, li s'a dat să vadă, că leul ce-i drept e bătrân, dar în definitiv e leu. Ce e însă mai caracteristic, că maghiarii no-

ștri după Chlopy n'au învățat nimic. Cei mai mulți țineau morțiș la aceea, că pe lângă toate aceste, se poate realiza programul militar maghiar și nici se audă nu voia de legi nouă militare, până ce nu se vor lua în considerare pretenziunile naționale maghiare. Un singur om a fost și atunci, care a înțeles îndată situația și acela a fost — Tisza István. Văzând însă, că toți chiar și partizanii lui cred, ceea ce lui după Chlopy i-se părea imposibil, că maghiarii vor putea acapara cândva armata comună pentru ei, și-a disolvat partidul liberal și s'a retras de pe teren, lăsând pe coaliționiști: Andrassy, Kossuth, Justh și Apponyi, ca ei să stoarcă dela Viena, ce vor putea — dacă vor putea.

În forma aceasta a ajuns în corn de capră și monarhul și parlamentul maghiar. Monarhul, pentru că în loc de a putea pertracta cu politicieni, ce stau pe aceeași bază politică ca și el — pe dualism — avea acum de a începe pertractări cu tigri paișioțiști, cari formau miezul coaliției rămasă stăpână după retragerea de pe arenă a liberalilor. Iar parlamentul ungar era în imposibilitate, fiindcă trebuie să caute o bază, prin care se poată deveni guvernabil, ca să stea astfel de vorbă monarhul cu ei. Coaliția s'a angajat deci, că va vota toate necesitățile de stat, va asigura mersul normal al treburilor parlamentare, dacă i-se va încredința guvernul. Proiectele militare însă nu le poate vota, până când Viena nu onorează și punctul de vedere maghiar...

Monarhul s'a declarat gata a concrede guvernul coaliției, dacă în acela vor lua parte câțiva bărbați de încredere ai Coroanei și tot guvernul va sta pe baza dualismului. Fiindcă maghiarii pretind limba de comandă în armată etc., monarhul

va lua dela ordinea zilei deocamdată reformele militare și le va prezenta mai târziu; dacă coaliția Andrassy, Kossuth, Justh, Appony se obligă, că îndată după votarea necesităților de stat, vor introduce legea sufragiului universal în cel puțin așa dimensiuni, pe cum a fost aceasta contemplată de Kristoffy. Îndată după alegerile făcute pe baza aceasta nouă, monarhul va prezenta reformele militare, ca așa zisul parlament al poporului se decidă asupra lor.

Coaliția a primit condiția și — nu a împlinit-o. Au guvernat, au legiferat, dar când se prezintă legea sufragiului universal s'au făcut, că se ceartă și într'o zi au demisionat cu toții, lăsând pe Monarhul cu reformele militare, cu sufragiul universal, unde a fost mai înainte.

În strîmtoarea aceasta Monarhul nu avea încătrău, ci trimise un om al său de încredere în țeară pe Khuen Hédervary, ca prin nouă alegeri se încerce a crea un partid 67-ist, care să-i voteze legea, ce atât de mult o așteaptă. Khuen Hédervary a căzut însă în mâinile conților dornici de acapararea miliției și prin o rezoluție cu parfum național a căzut jertfa excesului său de zel și — s'a dus.

Celelalte s'au perândat repede. Viena văzând, că partidul guver-

nemental e aplicat a vota legea militară în schimbul dacă i-s'ar ierta multe din sufragiul universal a urgitat legiferarea acelor și noul ministru Lukács după multe și inutile pertractări cu opoziția s'a hotărît, că le votează cu ori-ce preț. Iși caută deci prezidentul potrivit și gata a face aceasta fără considerare, și îl află în persoana lui — Tisza István. Acesta apoi în ședința de Marți a Camerei între strigăte și scandale enorme a declarat deodată de încheiată discuția generală asupra proiectelor militare și majoritatea le-a votat în general și pe articoli fără nici o rezervă...

Evenimentul acesta tipic maghiar îl va comenta fiecare după-cum aparține vre-unei credințe politice. Un lucru însă e cert, că pe opoziționali nu-i va compătimi nime, căci mult au umblat cu tertipuri pentru a se putea subtrage dela legea sufragiului universal și când au avut în mână guvernul și puteau realiza votul universal și democratic — n'au făcut-o tot din motive naționale. Al doilea lucru și mai trist pentru țeară și pentru curentul democratic e, că prima lovitură aceasta s'a insinuat la Curte din nou blocul conservator-feudal, ceea-ce înseamnă strivirea de pe toate liniile a ideilor democratice poate pe decenii. Că ce înseamnă aceasta pentru țară pentru noi

și poate închipui ori-cine. Avem însă nădejdi, că milioanele afară de parlament nu vor lăsa cu una cu două dănuirea acestor stări până la — infinit.

Din dieceza de Lugos.

(Continuare).

VI.

Chivernisirea bună și administrația promptă a diecezei prin prevederea neexceptată a agendelor oficiului diecezan asemenea a fost un obiect al îngrijirilor Mele. În scopul acesta am dat un regulament pentru personalul Cancelariei diecezane, determinând amănunțit cercul de activitate a fiecărui funcționar, orele de oficiu și altele.

Pentru uniformitatea revederii rațiunilor bisericești și mai buna controlă a averilor bisericești parohiale și școlare, revizuirea tuturor rațiunilor am încredințat-o contabilului Casei Centrale diecezane și tot în scopul de a se perfecționa cât mai mult buna administrație a averilor parohiale îl armăresc și statutele, ce vi-se prezintă azi pentru organizarea sistematică a esactoratului diecezan.

Mulțumită dispozițiilor de mai sus am ajuns acolo, că azi nici la rezolvarea actelor oficioase, nici la revederea socoților parohiale nu se mai poate vorbi de restanțe, și că mersul afacerilor administrative se poate numi normal.

Dar dela personalul oficiilor gremiale și externe nu am poțit numai muncă întită, ci m'am îngrijit și de mai bună recompensarea lor, prin dobândirea urcării pașului cancelariei la 12420 cor. iar a protopopilor tuturor la câta 400 cor. în loc de

FOIȚA.

Scrisoare.

Răspuns unui frate.

Ți-am cetit rândurile. Un fior, ce nu se poate zugrăvi m'a cutremurat, un fior, ce-l simțesc trandafirii când înfloresc; fiorul sămburelui adâncit prin glii, când se îmbrățișază cu argintul din rouă, cu aurul din soare. Am înțeles, că trebuie să sămănăm sămânțele altei vieți. Am o credință, că azi și mai vartos în crepatul zorilor de mîne, noi am isprăvit de-a fi jitarii holdelor strămoșești, de acum avem să fim sutășii înfăcărâți, și-mi spune sufletul, că este o carte în care se încrestează viețile martirilor, ai acelor, cari mor răpuși de vâltoarea vremilor vrăjmașe, cari pun pecete de sânge pe credința lor. În cartea asta vom, să ne cetească porecla, cei ce ne vor veni în urmă. Astăzi însă a fi martir nu înseamnă a muri, ci a trăi. Căci dacă ai murit, ai sfârșit măcar cu greul și năcazul vieții, dacă însă trăiești și ești credincios limbei și poruncilor din bătrâni, atunci înseamnă, că fiecare clipă e gata să-ți zvârle o săgeată în suflet și trebuie să-ți aperi viața, căci „ea ni-s'a dat, ca s'o trăim.“

Noi, puii leilor lui Trăian, vrem să ne

fie viața martiră, căci atunci ni-e mai mare nădejdea de răsplată în ceruri. Și vom fi martiri, ne vor răsplăti cu pietrii vrăjmașii noștri, dacă ne vom apăra legea și limba românească, dacă vom lupta și noi în ogorul sfințit de sudorile lui Șincai, Clain și Maior. Ei au bătut drumuri bune, iar noi trebuie să le călcăm în urmă, să fie neted drumul, ca apoi norodul vremilor viitoare să poată umbla pe el, ca pe un câmp înflorit. Candelă aprinsă de împărății gândirilor românești, trebuie să o ducem cu noi, să o ducem acolo, unde-i întunerec, căci de aceea-i luminarul luminar, ca să lumineze. Trebuie să zugrăvim pe bolta culturii românești alte zori, cu purpur mai aprins, mai străveziu, din care să-și deslușiască fiecare Român ținta de viață și de moarte.

Eu sunt copilul Bihorului, în Bihor e alta viața românească. Acolo Românii supuși și azi de vraja 'mbătătoare a munților de murmurul ademenitor de izvoare, de noaptea tainică din codrii. Dar de pleci pe valea Crișului și stai de vorbă cu Bihoreni, descoși din graiul lor tremurător ca jalea unui tulinic, din luciul mărganului dintre gene, un dor ce le vibrează în ochi și'n făptura lor întregă, parc'ar zice: ne trebuie lumină, mai multă lumină.

Mi-se ivesc în minte Someșenii-sătmăreni cu fața lor mai liniștită; în ochii lor de nu întrezărești văpaia ochilor bihoreni, abia licărește dorul de viață românească, sufletul

lor nu se 'nfoară de farmecul vorbeii românești, ci se adăpostește la sălașuri străine de legea lui. Și asta o fac, pentru-că n'a fost povată, care să trezască mugurul românesc, fac așa fără să vree. Și dacă n'a străbătut picior pământean până la aceasta vâgăună, atunci, puilor de lei, noi mlădițele viguroase trebuie să doborâm din drumul nostru spini și pedecede, să mutăm sufletul someșenilor în miezuinea holdelor culturii românești; să nu lăsăm, să se stângă lamura dragosteii de limbă în undele tulburi din Someș.

Imi trimiți, dragă frate, sufletul la Tine, să se 'mbrătoșeze cu sufletul Tău, să-și uniască focul cu văpaia sufletului Tău. Facă-se toate, cum ai zis. Amănuntele le vom debata mai târziu. Întâi să știm, câți ne-am ales în slujba aceleiași apostolii.

Cei chemați, ești!

Cu dragoste frățască:

Sătmarul mare (Szatmár) la 25 Maiu

Clericul Oprea.

Câțiva călugări dela mânăstirea Strâmba.

(Fragment.)

Mânăstirea Strâmba nu e o clădire înprejmuită de ziduri, cu turnuri de veghe; o clădire cu încăperi multe, pentru călugări și oaspeți. Nu, fără e o bisericuță de lemn, cu turn țuguiat, cu o casă pentru călugări și

200 și respective în loc de 93 c. 32 fil. cât aveau unii mai înainte. Sper, că remunerațiile aceste urcate se vor putea dobândi și de aici încolo.

VII.

Tot pe timpul anilor petrecuți în scaunul episcopesc al Lugojului cade și regularea congruei clerului rural la minimul de 1600 respective 800 cor. Bine știu, că deși înainte cu 8 ani regularea aceasta iera privită numai de un pium desiderium, și deși nu s-a poate tăgădui, că prin aceea regulare mai ales soartea clerului din părțile ardelenese s'a îmbunătățit în mod atât de însemnat, în cât după parohii cum e p. e. Rechitova nu se prezintă nici un concurent, totuși față de actuala regulare a congruei prin adunările protopopești să ridice plângeri și se cere o nouă regulare a congruei. În vederea împrejurărilor extraordinare ale traiului pricep dorințele aceste și pot vesti cu bucurie, că însuși guvernul țării intenționează o nouă regulare pe bază de cvincvenale. Dar să-mi permită frații a-i ruga, să nu urmeze pe calea aceasta a regulării congruei cărările bătute de alte categorii de funcționari, cari slujba lor și-o fac numai pentru plată și în proporția cu plată, ci să deie pildă de abnegație, urmând exemplul veneraților frați din capitlu, cari în acești 8 ani au fost nevoiți a se mulțumi cu adausul de câte 500 cor. la an, ce am putut să le exoperez. Am însă nădejde tare, că în scurt vor primi și dânsii respătura răbdării lor cu adevărat îndelungate și exemplare.

La împărțirea congruei vedem că unor preoți li-se suspendează lichidarea congruei pe motiv, că dovedesc purtare nepatriotică. Convingerea mea ieste, că în clerul diecezei acesteia nu ieste nici unul, care să-și uite de fidelitatea și dragostea ce o datorește mamei sale, patriei ungare și legilor ei. Și

cum amăsurat jurământului meu prestat în mâinile Majestăți Sale apostolice regești nu ași fi suferit însumi, ca un preot al meu subaltern să dovedească țință nepatriotică, tot așa sunt convins, că nu va suferi așa ceva nici odată acest Ordinariat diecezan. Am observat însă cu părere de rău, că oameni voritori de rau denunță pe unii frați preoți de multe ori absolut fără nici o bază. Nu numai interesul personal al preoților interesează, ci interesul tagmei și a bisericii întregi cere, ca asemenea acuze să fie îndată resfrante. Rog deci pe frați să se curețe îndată cu documente autentice de atari acuze că nouă încă ne zace la inimă, că vinovații să-și iee pedeapsa meritată, dar nici numele bun al fraților preoți să nu fie târît în noroiu.

VIII.

Rămânând încă la centrul diecezei, trebuie să accentuez niziunța constantă îndreptată întru creșterea tinerelor mlădițe ale credincioșilor noștri. În scopul acesta am reușit cu ajutorul Atotputernicului a realiza dorința veche a înaintașilor noștri, de a deschide adecă conviciul diecezan, și încă așa, ca 22 elevi, cu preferință fii de preoți diecezani, să fie crescuți într'acel conviciu parte gratuit, parte cu taxe de jumătate. Locuri gratuite de câte 300 cor. la an, depunând capitalul corespunzător au întemeiat: II. Sa prepositul capitular Ioan Boros, două locuri fundamentale cu capital depus de 12.000 cor. plătesc pentru câte un elev taxa anuală de câte 300 cor. Excel. Sa D. metropolit Dr. Victor Mihályi de Apsa, II. Sa episcopul dr. Demetriu Radu, dl Ioan Godolan, notar în Gyulatelke (comitatul Kolozs), Fundațiunea diecezană „Rudolf” pentru 2 elevi 600 cor. Fund. N. Braia pentru 2 elevi 600 c. Fund. S. Popa pentru 2 elevi 600 c. Fund. P. Pop (distr. Hatég) 1 elev 300 c. Fund.

Iova 1 elev 300 c. Fund. Prepozitului S. Moldovan tată de 1/2 pentru 1 elev 150 și Biserica din Galaț pentru 1 elev 300 cor. Asemenea am întemeiat și noi din banii proprii două locuri fundamentale integraliste de câte 300 cor. depunând la Veneratul Capitlu suma fundamentală corespunzătoare de 12.000 cor.

Fondul de Conviciu moștenește și rămăsușul repausatului frate protopop Demetriu cândva Grecu, care după limpezirea tuturor sarcinilor încă va face cam 12.000 c. și din care sumă iar se vor putea crea unu, sau două locuri fundamentale. O altă fundațiune s'a creat din partea Institutului „Poporul” sub numele „Fund. Ioan Boros” primul director executiv al Institutului în suma de 4000 cor. care la finea anului 1911 era de 4271 c. 98 fil.

Casa, în care e așezat Conviciul diecezan, cu aranjare cu taxe de transcriere, mobilă și altele, a costat 49299'30 cor. din care sumă mai ieste a se plăti suma de 19.000 c. La aceste mai ie a să adauge suma de 6000 cor. cu cât am cedat eu conviciului niște pământuri, pentru cari dela străini pe ușor ași fi putut primi acum 7500 până la 8000 c. fiind un loc de un jugher în capul orașului acomodat de edificare, loc care valorează singur suma totală a cumpărării. Față de aceste pasive fondul conviciu cu finea anului 1911 a avut bani depuși la Institutul „Poporul” 4037 cor. 30 fil. Astfel deci conviciul e așezat pe baze financiare destul de solide, grația spiritului de jertfă a preoțimeii diecezane, și dacă seminarul diecezan se va ridica și Conviciul se va contopi cu acela, atunci în butul scumpetei enorme și a taxelor fără seamăn de modeste va prospera și în cele materiale. Până atunci pe anul școlastic venitor, dacă nu va sări în ajutor iarăși un binefăcător generos, cum

școală — azi pustie — și una pentru zileri.

Tinerii, ce veniau aici la școală, locuiau pe la căsile respirate pe dealurile apropiate ori înghesuiți prin încăperile mici ale călugărilor și zilerilor. Mai de mult au mai fost poate și alte odăi.

De regulă veniau pe vremea când nu prea aveau de lucru și unii stăteau până își isprăviau merindea iar alții până gătau cu învățătura.

De tinerii aceștia se foloseau călugării și la lucrarea pământului pe lângă cei opt zloți răi și un font de lumină de său ce-l plăteau pentru cele opt glasuri.

La mănăstire trăiau mai mulți călugări, de regulă un egumen, un călugăr și un învățător, — uneori și numai unul dintre ei.

Cari au fost cei dintâi călugări, cari au adunat tinerii de prin depărtate ținuturi Chimar, Sălaj, Someș, și i-au învățat nu se știe și nici nu se poate ști din lipsa de documente.

Școală se ținea aici și în vremile celea mai depărtat. În șematismul iubilar al arhidiecezei se spune, că aici era școală, încă înainte de Unire. Sub cine și când a trecut mănăstirea la Unire asemenea nu se știe. În conscripția lui Clain dela 1733 Fizeșul — pe teritoriul căreia se află mănăstirea — e înșirat între comunele unite și prin urmare, cu mare probabilitate și Unirea.

Cel dintâi călugăr, despre care putem afla este egumenul Nichifor. Egumenia lui cade pe vremea vlădiciei lui Aron.

Viața acestui călugăr e un punct luminos, o pilduire deamănă de urmat întru apărarea intereselor bisericii. Cu un curaj neînfrânt stă împotriva tuturor vijeliilor, în mijlocul valurilor aruncate de propaganda lui Șofronie, valuri, cari au ajuns până de parte în văile Someșului.

Vecinii neuniți din Sâmpetru neliniștau încontinuu pe călugării dela mănăstire; îi scoteau din case, le despoiau mănăstirea și le răpiau lucrurile sfinte.

Așa în 1761 Ștefan Șerban, judele dominiului din Sâmpetru, la îndemnul domnului său, năvălește noaptea beat cu mai mulți tovarăși, alungă pe călugări dela mănăstire, le fură lucrurile sfinte, le prădează vitele și încep să folosească agrii mănăstirii.

Amărit în suflet călugărul Nichifor cercă pe toate căile să câștige iarăși mănăstirea și averea ei.

În 1761 înaintează o rugare la vlădica Aron, ca să se întrepună pentru mănăstire la generalul Bucow — președintele comisiei aulice trimise pentru aplanarea certelor confesionale din Ardeal.

Rugarea i-a fost împlinită și încă cu folos, dar a trebuit să îndure alte decepții amare. Sâmpetrenii erau întărități rău împotriva călugărilor și nu voiau alături cu capul să ajungă iarăși în posesiunea mănăs-

tirii. Auzind ei, că Maxai — român de origine — judele nobililor din cott. Dobâcii cu forța militară are să-i introducă în bunurile mănăstirii, au recurs la următoarea apucătură.

Și-au ațâțat nevestele și copiii, să stea împotriva miliției, zicând, că lor n'ar să le facă nimic, fiindu-le oprit să folosească arma, iar la caz de nevoie vor sări ei — bărbații — în ajutorul lor.

Ne putem închipui ce scenă a putut să urmeze. Copii și femeile fanatice cu pari, coase, sape, furci și altele împotriva miliției.

Maxai înțelegând situația n'a dus lucrurile la extrem. Pe călugări i-a așezat numai în căsile de lângă mănăstire — iar nu și în celea ce le aveau în Sâmpetru ori lângă el undeva.

Seăpată cu greu mănăstirea din aceasta primejdie, era să o ajungă alta. Cu'n an mai târziu, la 1762, fiind — precum se spune, — mănăstirile cuiburi de agitație, cuiburi de unde se răspândia revoluția lui Șofronie, peste întreg Ardealul și fiindcă generalul Bucow nu putea mulțumi spiritele agitate, a dat poruncă să se dărîme toate mănăstirile din Ardeal.

Nichifor alergă pe la vlădica Aron, ca să mijlocească la comisia aulică cruțarea mănăstirii. —

Prin mijlocirea baronului Dietrich a scăpat mănăstirea și de aceasta primejdie, ce era să se întâmple în Sâmbăta Paștilor.

(Va urma.)

a fost în anul expirat dl Stefan Bercian. va fi lipsă a se încasa dela elevi o taxă suplimentară de vre-o 40—50 cor. neputându-se permite nici ajungerea la deficit, dar nici elevii nu pot să lipsiți de prevederea cuvenită.

Altfel despre succesele obținute până aici la Convict va raporta prefectul, care ie față la acest Conzistor. Din parte-mi pot spune liniștit, că avem cuvânt a fi mulțumiți cu creaținea aceasta a noastră a tuturor.

(Va urma.)

Congresul din Alba-Iulia.

Continuăm azi raportul nostru asupra marelui adunări dela Alba-Iulia. Nu putem încă trece mai departe fără de a nu rămânea faptul foarte îmbucurător, că la această adunare au luat parte toți protopopii din Arhidieceză, afară de cel dela D-Sânmartin, care din cauze juste și-a scuzat absența, foarte mulți din dieceza de Gherla și Orade, tot asemenea un număr foarte mare de preoți iar poporul ales cel din jur, a venit aproape întreg satul. Semn foarte limpede de gradul de dezvoltare a sentimentului datorinței.

Ultimul vorbitor a fost dl adv. Dr. F. Bontescu din Hațeg, când dsa a început să vorbească plouă și se aude un tunet puternic.

Fraților!

Pe când strămoșii noștri erau păgâni încă, aveau o credință, credința păgânească, cumcă ori ce hotărîre a lor va fi cu adevărat atunci izbândită, când durduitul cerului va sfinți-o! (Tună pre lung:)

Ascultați...! Așa dar astăzi și după credința noastră creștinească și după amintirea credinței vechi păgâne, eu am nădejdea că nu numai durduitul de acum a cerului ci mai cu seamă tunetul glasurilor Dreastre și freamătul vifornic din inimile voastre fraților, e chiezeșie ca hotărîrile aduse în ziua de azi ne vor aduce izbânda. (Trăiască! Așa să ajute Dumnezeu.)

Da! pentru că lupta noastră e luptă pentru adevăr. Iar adevărul și dreptatea acum și în totdeauna, pe pământ și în ceruri au fost și vor fi vecinic sfinte și vecinic izbânditoare.

Fraților! durerea neamului v'a adunat într'un număr atât de mare încât eu adunarea zilei de astăzi n'o socotesc drept congres al credincioșilor gr. cat. numai, ci zic cu adevărat că în ziua de astăzi a fost aci față poporul românesc întreg. Căci lupta noastră nu este numai de apărarea bisericii gr. catolice azi primejduite, ci este un fărâm din lupta necurmată al întreg poporului pentru toate libertățile neamului, (Puternice strigate de: Să trăiască!) e lupta pentru însuși binele și fericirea acestui neam, iar când astfel luptăm fraților, cum n'am avea nădejdea izbândeii? Luptăm doară chiar întru sprijinirea legilor și împotriva acelor cari vreau să spurce legea (Așa e! Incepe să ploaie tot mai puternic).

Noi fraților dar, când ne ridicăm cuvântul și-l trimitem sfântului scaun nu-l trimitem nici ca rugăciune, nici ca cerștorie, ci ca să-i aducem aminte lui, celui mai mare păstor al legii creștinești, ca să ne păzască și legea noastră! (Așa e! trăiască!)

(Plouă cu găleata. Tărănimea nu se clintește din loc, ci strigă: să auzim!)

Fraților, suferințele voastre nu ne lasă și inima nu mă lasă să nu vă mai spun un

cuvânt macar de încheiere, un cuvânt pe care ni-l răscolește zguduitor amintirea aci sub zidurile vechi ale cetății Bălgradului chiar: *In lupta pentru neam trebuie credință tare, căldătoare chiar pe moarte!* Iar aci în vechiul oraș al Bălgradului a știut să moară pe vremea un român, un țaran ca voi, care, — sunt 200 ani de atunci —, pentru drepturile poporului român a suferit să fie rupt în roată... (Din cauza ploii președintele încheie adunarea.)

*

Spre a rămânea document pentru istorie, începem azi publicarea telegramelor so-site la această adunare-congres.

La omagiul adunării Escel. Sa Mitropolitul răspunde în următoarele:

Salut poporul credincios sosit cu preoții săi la locul de unde numim biserica aceasta, mă mângâie căldura dragostei cu care Vă lipiți de Episcopii voștri. Domnul ni-a încredințat că rămâne cu învățăceii săi până la sfârșitul veacului. Același cu venirea preasfântului Spirit să ne îndrepte și povățuiască ca pe lege să luptăm lupta cea bună, căreia îi este făgăduită răsplata cununei celei nevestite. Darul Domnului cu noi cu toți. Amin.

Dr. Victor Mihalyi,
Metropolitul de Alba-Iulia.

Trăiască biserica greco-catolică română. Salutăm adunarea aderăm hotărîrilor în numele generației tinere din Sătmar Maramureș.

Dr. Kirvai, Filipciuc Nagy

Neputându-mă prezenta salut adunarea istorică dorind succese. Spiritul sfânt este și va fi cu biserica noastră în vece și porțile iadului nu o vor învinge. Ungurean, preot.

În persoană neputându-mă prezenta, însă cu inima, cu sufletul doresc celor adunați la meeting succes. Districtul Hărcăului.

Aderăm cu toată tăria convingerilor noastre la moțiunea marelui meeting întru apărarea drepturilor bisericii noastre românești. E. Boițiu. V. Erdélyi. Dr. Nyireșan. Dr. Nyes. V. Telegian. I. Busitia. G. Mitraș. Dr. A. Muntean. I. Cosma. I. Giorgian. Dr. A. Ciovic. I. Crișan. A. Maioreșcu. O. Maioreșcu. T. Petra. I. Iepure. I. Moga N. Dringo. C. Dringo. V. Dringo. Dr. A. Peteancu etc.

Societatea academică română din Berlin se alătură la protestul vostru împotriva răpirii nelegiuite a drepturilor limbii și credinții românești. Dr. Broșu, președinte.

Aderăm la concluzele meetingului. Dumnezeu ajute. Dej, Dr. Barbul, Dr. Boca, Teodor Brehar, Simeon Russu, Ioan D. Tarnida, Augustin Schiau, Anca Ioanovicu.

Salutăm din inimă marele congres, Oficiul m'a împedecat a participa personal, dar inima și sufletul mi este de față. Limba și religia numai morți ne-o vom da. Aderăm la toate concluzile adunării. Ioan Bai, preot. Ștefan Șerban epitrop. Teodor Irimieș. Macedon Pop învățator.

Pentru dulcea noastră limbă românească și pentru sfințenia bisericii românești aflați în românii din aceste părți tovarăși de luptă nelnfricoșați totdeauna. Protestăm contra ruperii cu puterea a poporului românesc de limba și biserica strămoșilor săi. Să strigăm în lumea largă, să ne audă lumea cultă, domnitorul și Dumnezeu, ce nedreptate sălbatică ni se face. Comitetul comitatenz din Brașov. I. Lengeru. Dr. Stravoiu. Dr. Moga.

(Va urma)

Lucruri bune în Săcădate.

(Ce poate face un preot harnic cu un popor harnic?) De bună seamă că numai o deosebită grație a providenței dumnezeiești a fost împrejurarea, că după atâtea decepții și așteptări ne-a venit în sfârșit preotul, care ne înțelege și pe care îl înțelegem. După dezolarea, la care ne-a osândit lipsa de pricepere și scrupul anterior, iată că iară ne strălucește soarele speranțelor noastre spre bine, întunecate de atâtea patimi, certe și învrăjbiți, cari nu se mai gătau de ani în aceasta frunză comună de pe malul Ol-tului: Ar fi o mare greșală, dacă nu am fixa și aci acelea, ce s'au făcut, ce se fac și cari credem, că se vor face și în viitor sub conducerea și priceperea unui preot ca Ion Dragomir și a însuflețirii, spiritului de jertfă și harnicului popor credincios din Săcădate.

În locul vorbelor lăsăm însă se urmeze cifrele. S'a colectat pentru trebuințele bisericii locale dela:

Toma Aleman 100 cor., văduva Ana Măhăra 100 cor., Ioan Opreaștef 50 cor., Toma Istode 40 cor., Ion Georgescu inv. penz. 25 cor., Maria T. Albu 20 cor., Toma F. Toader 20 cor., Iiie Marcu sen. 20 cor., văduva Ana Sumea 10 cor., văd. Maria Podea 10 cor., Toma Bucur 10 cor., Maria Zoltan 10 cor., Safta Lup 10 cor., Toma Nan 7 cor., Susana Nan 5 cor., Livia Barb 5 cor., Constantin Stef 5 cor., Ioan și Toma Barb 2 cor., Safta Stanislav 1 cor. Dela mai mulți 30 cor. 50 fil. La olaltă 480 cor. 50 fil, Iar din America au colectat: Ioan Podea fost eurator și cantor al bisericii 500 cor. Toma Urcau 475 cor. 50 fil. Toma Antone 310 cor. Ioan Albu 165 cor., Ioan Măhăra 70 cor. 90 fil. La olaltă 1521 cor. 40 fil. Iar grăul colectat din comună s'a vândut cu 462 cor. Suma totală 2463 cor. 90 fil.

Mai elocvente cifre despre oameni harnici și conducători bun, ca și cum sunt cele de sus închipui nu se pot. Căci nu e vorbă aci de colecte, cari s'au făcut ani de zile, ci cifrele vorbesc de activitatea și tragerea de inimă a unui preot conștientos în mijlocul poporului, pe care îl păstorește de abia de un an și jumătate.

Când ne-a venit dl Ion Dragomir ca preot, am fost tocmai pe marginea prăpăstiei. Biserica mare frumoasă, zidită din piatră încă pe vremea Sîntei Uniri, aproape de ruină, turnul a căzut mai înainte, visteria bisericească sleită; oamenii învrășiți și scărbiți într'olaltă — se părea de fapt, că a bătut ceasul din urmă pentru aceasta odată atât de puternică comunitate bisericească. La biserică nu umbla aproape nime. De spovedit, cuminecat de abia în postul mare câteva babe, restul cu anii și zecii de ani nu s'a mărturisit, ba erau bătrâni aproape de mormânt, cari nu s'au spovedit și cuminecat de când erau copii.

Cu toate că pe oamenii aceștia îi știa toată lumea de oameni harnici. Odată curțile cele mai puternice erau toate unite și biserica frumoasă, cu cele trei clopote uriașe, scoală confesională — care s'a vândut mai demult spre durerea oricărui om de bine — daruri mulțime spre scopuri piii, fundațiuni și celelalte vorbesc destul de lămurit, că spiritul de jertfă pentru biserică a fost aici totdeauna viu. Ba se spune și zi, cu mândrie oarecare, că atunci, când a venit preotul cel bătrân și a amintit, că ar fi mai mândră

biserica și mai înălțătoare mulțămirea sufletească a poporului, dacă s'ar procura un clopot frumos, mare, se întreceau oameni cari să dea mai mult și n'a asfințit soarele până ce 600 fl. a adunat preotul dela credincioșii săi într'o zi, cu toate că numărau numai 305 suflete. Că a amurțit după aceea spiritul de jertfă și oamenii s'au instrăinat și de preot și de biserică, de bună seamă că vina nu a fost a lor.

Acuma însă ne bucurăm, că iară relele vremile acelea, cari pentru biserică noastră sunt mari prin faptele părinților noștri a venit preotul, pe care de atâta vreme l'am așteptat, care își înțelege chemarea și lucră. Lucră cu toată priceperea și tragerea de inimă. Ba spre laudă-i fie zis: e cantor când trebuie și clopotar, când n'are cine. Biserica îi e plină de oameni; a întemeiat și conduce corul plugarilor de aici, dă concerte și scurmă pământul, ca să-și crească un fond, căci trebuințele bisericii sunt nenumărate. Și până când este neobosit în agrul Domnului, — n'a rămas un om nepovedit, necuminecat — nu uită a merge în persoană acasă la credincios, când știe că binecuvântarea Domnului peste roadele pământului lui a fost îmbelșugată, ca din aceste să curgă ceva și pentru sfânta biserică. În chipul acesta s'a colectat în decurs de un an suma frumoasă de mai sus.

Noi îi dorim bravului nost preot, ca Dumnezeu să-i dea tărie, iar mângâierea și mulțumirea sufletească să și-o afe în fapte de aceste, cari singure sunt neperitoare. Dorim, ca precum a aflat calea, care îl conduce la inima poporului nost credincios, să rămână păstorul bun și iubitor al aceluia până în cap. Căci lucruri mari numai cu iubire și încredere reciprocă se pot face. Și înainte ne stau mari lucruri. Casă parohială nu este, turnul bisericii e demolat, biserică e toată crepată. Dar avem nădejde în Dumnezeu, că cu un astfel de popor, care în decurs de un an a dat așa dovezi uriașe de hărnicie și spirit de jertfă, va birui toate greutățile, cari îi stau în cale spre înaintare și lumină.

Correspondent.

Reviste.

Ședința parlamentului din 4 Iunie.

Votarea proiectelor militare. Ziua de 4 Iunie va fi zi memorabilă în istoria țării ungurești. Vrednică de vecinie pomenire s'a făcut prin felul cum guvernul în frunte cu ministrul-prezident Lukács László și prezidentul Camerei Tisza István, au trecut prin dietă proiectele militare, cu desconsiderarea regulamentului de casă și escortarea opoziției din localitatea parlamentului.

Deja dela numirea noului ministru-prezident Lukács s'a observat o schimbare oarecare de tactică în rândurile guvernamentale. Atmosfera aceasta rece a simțit-o mai întâiu opoziția, dară prea mare însemnătate nu i-a atribuit, deoarece furtunile aceste grele erau obici-

nuite în parlamentul maghiar. După înjgheburile blocului opozițional însă și după răspunsul, ce ministrul Lukács a dat la adresa opoziției, se apropia vremea, când aceste două mari tabere beligerante trebuiau să-și tragă sama definitiv laolaltă într'o luptă decisivă. Ziua pentru aceasta a fost Marți în 4 Iunie a. e.

Deja s'au luat toate măsurile mai înainte, ca eventualele tulburări de strade se fie momentan sufocate cu iuțala cuvenită. Străzile, băncile, instituțiile publice și fabricile au fost ocupate încă noaptea de miliție; 54 de companii de pedestrimă, vre-o 10 escadroane de husari, aproape 400 de jandarmi și peste o mie de polițiști au năpădit pe uliți grijind, ca nu cumva să se mai întâmple vre-o revoluție de probă, ca cea din rândul trecut. În pivnițele parlamentului au fost internați 150 polițiști sub conducerea consilierului Pavlic, iar coridoarele și intrările au fost pusă sub supravegherea forței armate.

La zece ceasuri a deschis Tisza ședința și îndată a și pus la ordinea zilei propunerea lui Szepesházi, care cerea ședințe paralele. Opoziția vrea să vorbească la regulamentul, Tisza nu admite; cere ședința secretă. Tisza o desconsideră, se încep scene de un sgomot îngrozitor. Opoziționalii strigă, lovesc mesele, suflu în trimbite. Cu toate acestea Tisza în sgomotul acesta nemaipomenit votează cu guvernamentalii ședințele paralele, și reformele militare în general și pe articoli. Nime nu aude nimic, nu știe ce se întâmplă, când se ridică ședința, numai văd opoziționalii cu groază, că majoritatea a votat deja reformele militare.

Indignarea e la culme. Sub presiunea Justh se ține o consfătuire intimă, în care se hotărăște, ca opoziția să ia parte la ședința de după-ameazi și se facă ori-ce dezbateri ilusorie. După-ameazi însă, după-ce presidentul înzădar se încearcă se restabilească ordinea, intră în parlament căpitanul de poliție Pavlic cu o sută de feciori și aruncă din parlament 32 deputați opoziționali fără nici o vorbă. În timpul acesta debaterile decurg înlăuntru, după-ce și acei opoziționali, cari au rămas neescortați, au părăsit parlamentul sub conducerea lui Apponyi. Miercuri s'au petrecut aceleași scene: Justh, Szmrecsányi, Fernbach, Eitner, Polonyi și alți 39 la număr, au fost scoși de poliție din parlament,

iar ceilalți au părăsit de bunăvoie casa țării. Majoritatea într'aceea a pus la ordinea zilei schimbarea regulamentului, care urmează a se dezbate.

Noutăți.

Misiuni populare. În preajma Rusalelor s'au ținut exerciții spirituale prin par. canonic Dr. Izidor Marcu la 14 și 15 Maiu în comuna Teaca și în zilele următoare la Pintic pentru popor. Din preajma uraganului, care a nimicuit la 15 Maiu mai multe biserici din tract, numai puținei preoți au putut lua parte. La misiunile populare ținute la Pintic a conlucrat și par. Dr. Alex. Rusu, profesor de teologie, aici a fost de față foarte numărös popor de prin prejur venind în procesiune în frunte cu preoții lor. — În comuna *Tompähaza—Ufaläu*, din districtul Aiud s'au ținut de asemenea misiuni populare în 25—27 Maiu prin Ștefan Roșian spiritual la seminar și Dr. Ionel Coltor revizor la esactorat. Deși era un timp nefavorabil, ploua și era tină mare, totuși numărös popor au alergat să asculte povețele ce cu atâta dragoste le împărtășia misionarii și să se mărturisească păcatele și în pace cu Dumnezeu.

Aviz. Am onoare a vă aduce la cunoștință că în Máramarossziget (Sighet) mi-am deschis cancelaria advocațională, cu stimă dr. *Salvator Jurca*, avocat.

Vulturul și mașina de sburat. Oficerii din armata franceză își frământă creierii ca să afe un mijloc de apărare contra aparatelor de sburat în caz de războin. Și le-a venit o idee, anume să folosească vulturii. Aviatorului Gilbert în sborul său dela Paris la Madrid i-s'a întâmplat, că l'a atacat în văzduhuri un vultur. În primul moment aviatorul francez s'a speriat, dar devenind atacul vulturului de tot periculos și-a scos revolverul și a împușcat spre vultur. Detunătura revolverului l'a alunecat pe vultur, dar aviatorul își perduse direcția drumului și a fost silit să se coboare, pentru-ca să se poată orienta încâtro să meargă. Astfel aviatorul a fost întârziat în sborul său.

Oficerii din Nizza au făcut încercare cu 6 vulturi în acest scop. Pe aripele unei mașini de sburat au așezat felii de carne și apoi au elozit vulturii flămânziți. Experimentul a succedat, vulturii au rupt în bucăți aripele mașinei. Oficerii speră că vulturii și dacă nu vor distruge aparatul, totuși vor încerca pe aviator, făcându-i dificultăți în sbor.

Vulturii vor fi instruiți, ca să nu se sperie nici de zgomotul motorului, nici de detunătura împușcăturilor. Remâne însă o problemă de rezolvit. Cum vor instrua oficerii ca vulturii, să nu-i atace pe aviatorii lor, ci numai pe ai dușmanului?

Necrolog. † *Terezia Belibeanu* n. Bran, soția preotului din Basesți, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 2 Iunie n. în al 37-lea an al vieții și 21 al fericitei sale căsătorii.

Odihnească în pace!

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii“.

de Dela Bistriță.

(Continuare).

— Hm, cam greu de-o camdată, dar îți făgăduiesc mână de ajutor. Acuma nu pot fiindcă mă cheamă jupânul Rareș la Lemberg. El a rămas văduvoi, își caută altă jupâneasă.

Auziserăm despre jupânița Ilinca, fata lui Ioan Despot, ce-a ajuns Țarul Sârbilor, c'ar fi fată deșteaptă și cuminte?! Ce spui mata, domnițo?

— Ilinca e un înțel, o pildă în ori-ce privință pentru toate jupânițele.

— Vom încerca și la curtea lui Ioan Despot. Poate că mă voi întâlni și cu Radu Vodă, ce-i dus în Țarigrad, să fie întărit la domnie de sultan, care a fost invins de Români.

— Atunci la toți să le duci multe pocloane și închinăciuni de sănătate, și de te vei întâlni cu Radu, să-i spui, pe ce mână am ajuns și să vină se mă mântuie, de mă vrea domniță.

— Bine Măria Ta, așa am să fac, cum spui! Până atunci să auzim de bine!

Visternicul sărutând iar mâna domniței, se retrase din ietac. Ruxandei începu să-i fie mai bine pe urma acestor vești îmbucurătoare și să aibă nădejde mare în jupânul Moțoc.

Din ziua de azi Ruxanda își venea în fire; începea să se primble cu jupânițele Irina și Catinca prin aleele grădinei, cu cari se împrietonise de-abinelea, Ruxanda își destăinua Irinei toate tainele sufletului...

Intr-o zi, așa pe neașteptate, sosi la curtea Visternicului un plăeș călare, care aduse jupânului Tăutu un răvaș de la Măria Sa, Vodă Ștefăniță. În el stătea scris, că domnița Ruxanda trebuie să fie dusă la curtea domnească din Suceava, păzită ca ochii din cap de doisprezece arnăuți, și să aibă de tovarăși numai pe bătrânul ieromonah Gherasim. Acolo are să aștepte pe Vodă Ștefăniță, care încurând va părăsi stepele Nistrului, pentru a-și încunună pe Ruxanda de Doamna Moldovei.

Mare durere aduse acest răvaș pentru biata jupâniță, care auzind, că va fi ținută închisă și păzită ca o răufăcătoare, se îngrozii și pierdu ori-ce nădejde, de a scăpa din mrejele acestor vrăjmași...

După voia Domnului Vornicul dădu poruncă, ca domnița Ruxanda să fie dusă într'un rădvan închis, sub paza a douăzeci și patru de aprozi înarmați, spre Suceava.

Domnița pleca abia după sosirea ieromonahului Gherasim din mănăstirea Neamțului, care avea s'o întovărășească și să-i fie de azi înainte părinte duhovnic și purtătorul de grije. Jupânița de la început începu să tremure de frică la gândul, că trebuie să călătorească tot drumul până la Suceava, alături de acest bătrân călugăr, cu barbă mare căruntă și cu plete lungi, așa ca omătul, cu o față smadă, de tot împunătoare. Ieromonahul era un om de neam mare boeresc, cărturar în cărțile și pravilele sante, ce cunoștea limba slavonă, leșească, iute-nească și sârbească. El cunoștea lumea de

pe atunci, cutreerase toată țeara sfântă a Palestinei, văzuse Țarigradul, muntele Atos, vechea Atenă, Moscova, Lembergul și cetatea Camintului, Țeara-ungurească, românească și bănatul Oltenesc până și Sârbia. Ieromonahul nu cunoștea încă cine-i Ruxanda, că e vlăstar de deam domnesc; știa numai atâta, că Domnul Moldovei l'a însărcinat să păzească sufletul acestei fete de răutatea păcatului. Dar nici Ruxanda la rândul ei nu știa, că ieromonahul e om atât de învățat, că cunoaște atâtea limbi slavone, că cunoaște atâtea țări și atâtea lume.

Cea dintâin vorbă a părintelui ieromonah, rostită Ruxandei era:

— Voia Domnului Moldovei este, ca eu să te însoțesc jupânițo, până la curtea domnească și să-ți fiu părinte duhovnic... Prin urmare să aibi mata încredere în mine și să mă ascuți ca pe un tată!...

— Bine, Sfinția Ta!

— Și să-mi spui fiico, a cui ești mata?

— Eu părinte, sunt o jupâniță orfană. Avusem până nu de multă vreme mamă, dar acum nu știu de mai trăiește!...

— Domnul are grije de toți! Se nu te mârșești mata de aceasta!

— Și să-mi spui mata, cum de vine, de Măria Sa mi-a pus sarcina, să te ocrotesc părintește?

— Da, părinte... apoi aceasta vine de acolo, că Măria Sa m'a văzut și zice unii boeri, că i-ași fi căzut dragă și ar voi să mă ia de domniță.

— Foarte bine!... dar mata nu vrei?

— Nu vreau părinte, fiindcă Măria Sa iubește pe Irina, fata mare a vornicului Tăutu, — apoi fiindcă voesc să mă călugăresc!...

— Foarte frumos, dar să știi mata, că viața călugărească nu-i așa de ușoară, cum ai crede-o; — e plină de spini și se cere la tot pașul jertfă și lăpădare de sine!...

— Se înțelege că așa-i, dar Domnul dă putere și har celui pe care-l chiamă la slujba sa!...

— Apoi așa-i! Se vede, că într'adevăr te trage inima la starea călugărească... te chiamă Domnul! Dar să-mi spui, nu-ți pare rău de tineretele matale?

— Da, părinte... toate sunt deșertăciuni... și tinereta mea tot o deșertăciune-i... Și de ce să-mi pară rău, că mă lăpăd de-o deșertăciune?

— Așa-i fiico, așa zic proverbiile lui Solomon: „Deșertăciunea deșertăciunilor și toate sunt deșertăciuni!“... Toate trec pe această lume, trece și tinereta, trece și viața, trece și fala lumii, trece și slava cununiei domnești... și totul se mântue cu moartea, pe această lume! Dincolo de mormânt, numai acela-i fericit și are parte cu dreptii, care a slujit Domnului cu frică și păzit-a sfânta Lui lege!...

— De aceea părinte, să-ți fie milă Sfinției Tale de sufletul meu, pe care voesc să-l închin lui Hristos și se mă ascunzi înaintea lui Ștefăniță într'o mănăstire! Mă lăpăd de tot viitorul ce l'ași avea ca domnița Țarei și soața Domnului!...

— Bine fiico, dar calc voia Măriei Sale!...

— Ba, mai mult înseamnă voia lui Dumnezeu, decât voia Măriei Sale. Părinte, îndură-te de sufletul meu!...

— Bine jupânițo, dacă-i așa, atunci mata să-mi dai negru pe alb, o mărturie,

scrisă de mâna matale, în fața a trei martori, că voești să te călugărești. Măria Sa Vodă, ce-i drept, nu te poate sili, să te lapezi de călugărie, dacă te trage mai mult inima, să fi mireasa lui Hristos, decât a Măriei Sale.

— Apoi și-o da-o, cucernice Părinte.

Ruxanda apucă mâna ieromonahului și-o sărută cu mare bucurie — pe când Sfinția Sa îi sărută fruntea.

A treia-zi, din porunca părintelui Gherasim, rădvanul cu aprozii traseră la mănăstirea Putnei.

Aici mai întâiu ieromonahul chemă la arhondărie pe părcălabul Melinte, pe protosâncelul Șeptilici, pe diacul Mihalache și în fața stăriței Eudochia și a ieromonahului jupânița Ruxanda turna pe hârtie voința sa, că se lăpădă de mâna Domnului și de cununa Țarei și că se consfințește stărei călugărești, păzind tipicul și sfânta Evanghelie.

Pe acea mărturie toți martorii de față își așternură iscăliturile sale, după-ce însași domnița ceti în glas mare rândurile așternute pe hârtie.

A doua-zi des de dimineață, părintele duhovnic o deslegă de păcate, apoi săvârși slujba, în care o comunică. După sf. Slujbă stărița Eudochia îi despletă părul, iar ieromonahul îi întinde scuția călugărească — dându-i numele: „sora Pulheria“.

Nimeni n'ar mai fi cunoscut pe Ruxanda — așa de mult se schimbase în pertul maicelor.

Părintele Gherasim porni singur cu rădvanul spre Suceava — aprozii se întoarseră înapoi spre Iași. Ieromonahul duse hârtia scrisă de mâna jupâniței văduvei Doamnei Ruxanda, pe care o însărcina să i-o dea lui Vodă Ștefăniță. Din Suceava ieromonahul porni iar spre mănăstirea Neamțului, bucuros c'a scăpat așa de fericit soarta jupâniței, lăsată pe umerii săi, de Vodă Ștefăniță.

Ruxanda, la mănăstirea Putnei, întrecea pe toate surorile prin smerenia și evlavie sa. Cu toate n'o mai scoteau din „sfântă“.

Nici unei din maici nu-i venea totuși să creadă, că aceasta-i Ruxanda, fata Doamnei Despina, despre care vorbea toată lumea, pentru care oștile erau gata să intre în foc și Vodă să facă moarte de om!

Ele nu-i pricepeau rostul, de ce pricea viitoarea Doamnă a Moldovei și-ar fi desprețuit viitorul și s'ar fi ascuns în chilia mănăstirească! Si nimeni nu îndrăznea să discoase tainele „sorei Pulheria“, care și petrecea zilele în adevărata sfințenie, pocăință și evlavie!

CAPITOLUL XXX.

La curtea Țarului Ioan Despot din Belgrad, era în astă-seară mare petrecanie. De câteva zile sosise din Țarigrad Măria Sa, Radu Vodă, cu întăritură la domnie și cu daruri bogate primite de la sultanul Selim. Aceasta era pricina pentru care Vodă amănase până în vremea de față cununia cu domnița Ruxanda; dar acum, întărit la cârmă, de marea Poartă, putea să poarte cu drept cununa de Voevod și să-și încununeze și pe iobovnica de Doamna Țarei Românești.

La Curtea domnească a Țarului sosiră din Polonia jupânii Rareș cu Moțoc, sosiră și mulți alți boeri din bănatul oltenesc și chiar Sfinția Sa, metropolitul Maxim al Ungro-Vlahiei. Toată aceasta boerime lua parte la încununarea de țar al Chirului Ioan Despot —

pe care-l încunună Patriarhul din Țarigrad, Atât boerimea românească cât și cea sârbească aducea pocloane și urări de bine noului Țar al Serbiei, chiar Sultanul Selim îi trimise prin patriarh o păreche de papuci turcești, cusuți cu fire de aur și bătuți în pietre prețioase.

La curte păreau că nu se mai sfârșesc mesele mari, ce le închina Țarul Depot musafirilor sosiți de peste mări și țări. Boerimea sârbească desfunda necontentit vedre peste vedre de vin de bucuria noului Țar, iar cea românească trăgea fără habar în sănătatea Domnului, întărit cu firman la domnie.

La masa mare de noapte cânta o bandă de muzicanți săcui, aduși de peste munte, — afară trăgeau din pistoale pandurii, — iar norodul îngrămădit pela porți striga din baerele inimii: „Mnohaja lita“ adică „la mulți ani!“

După ospaț boerii se resfoiră din grădina curții domnești, fumând tabacuri și sorbind cafele negre pela măsuțele din parc.

Afară, pe lună plină, bătea a lene un vânt cald, umplând grădina de miresele florilor de salcâm. Muzică, cântece, veselie peste toată grădina. Niște jupânași mai tineri înșfăcau la joc pe oacheșele jupânițe sârboice și învârteau „sârbele“ că duduia pământul sub picioarele lor.

Colo la o măsuță lucrată din mesteacăn cu coaje albă, acoperită cu un macat alb turcesc, ședea Țarul Despot cu patriarhul Țarigradului și metropolitul Maxim. Sorbeau din când în când din ceșuțele de porcelan cu cafea neagră și pufniau din trabucurile lungi și împletite ca niște șerpi.

Pe cărârășa din fundul grădinei se primblau stingheri, jupânul Petre Rareș cu domnița Ilinca, mândră ca o zină de povești. Rareș voia se facă cunoștință cu domnița Ileana, despre care auzise multe lucruri mari și frumoase și la mâna căreia se ținea o droaie de cuconi de neam mare, sârbesc.

Domnița Elena de asemeni auzise despre jupânul Petre Rareș, fiul din flori al Marelui Ștefan Vodă — care-i fără noroc la scaunul Moldovei.

Domnița Elena cunoștea de almintrelea împrejurările, în cari a fost ales de Domn al Vodă Ștefăniță; cunoștea uneltirile boerimei și nemulțumirile ei cu cărma noului Domn; așase și despre rivalul cel mai puternic al lui Ștefăniță, la scaunul Moldovei, Petru Rareș.

(Va urmă.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Serbările de la Blaj — 1911 — o pagină din istoria noastră culturală publicată de *despărțământul XI Blaj al „Asociațiunii“*.

Poate nici când, noi Români de dincoace, nu am avut parte de un praznic mai frumos, decât cum au fost frumoasele serbări culturale naționale, ce s'au desfășurat, în toamna anului trecut, la Blaj, din prilejul adunării generale și a jubileului semicentenar al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român. Va rămânea neuitată, în sufletul celor ce au fost la Blaj, în zilele din urmă ale lui August 1911, amintirea atâtor momente

de înălțare, de glorie și triumf sufletesc, — momente a căror simplă pomenire face să bată mai repede și mai cu putere inima noastră. Jubileul semicentenar al Astei, adunarea anuală a fondului de teatru, participarea tuturor arhierilor noștri, splendorile discursuri și cuvântări rostite, convoiul etnografic, Vlaicu, „Mănăstirea Argeșului“, Expoziția istorică-culturală, lumea imensă și distinsă ce s'a întrunit cu acel prilej la Blaj, etc. etc. constituie, în acest splendid ansamblu, o pagină din celea mai glorioase a istoriei noastre culturale și naționale, pagină ce abia dacă se va mai repeta, poate, după câteva zeci de ani, de acum înainte.

A fixa cestele momente, trecute poate prea repede pe dinaintea ochilor celor ce au fost în acelea zile la Blaj, a da o icoană limpede și completă a acelor zile, pentru cei cari nu au putut fi de față, a păstra pe seama viitorului, adunat într'un mănunchiu, ceea ce până azi era risipit în coloane efemere de ziare și reviste — iată ceea ce a îndemnat despărțământul Blaj al „Asociațiunii“ să încredințeze pe câți-va oameni ca să se îngrijească:

mai întâiu de o *cronică* completă a serbărilor, și apoi

să adune la un loc și să aranjeze, în chip potrivit, *tot ce s'a vorbit și s'a scris cu prilejul și din prilejul acestor serbări*.

Lucrarea s'a terminat: înaintea noastră e un splendid volum cu 472 pagini pe hârtie velină, cu 35 ilustrații dela serbări, cu o copertă încadrată în motive românești (lucrată de profesorul Flaviu C. Domșa). Un monument vrednic de acelea serbări, care nu poate să lipsească de acum din casa nici unui intelectual român.

Prețul volumului e fixat cu 350 cor. (Pentru România 450 lei) franco. E de-a-juns să se vadă calitatea hârtiei, numărul paginilor și a ilustrațiilor volumului, pentruca să recunoască ori și cine, că prețul fixat este *mai mult decât ieftin*.

Despărțământul Blaj, fixând acest preț nici nu a putut să se gândească la altceva, decât să-și recapete cheltuelile avute cu tipărirea!

Comandele a se adresa: Domnului Dr. Victor Macaveiu, profesor, Blaj—Balázsfalva.

Pentru expediție recomandată a se adauge încă 25 bani.

Reproducem aci, pentru orientarea publicului românesc, cuprinsul cărții, adaugând și numele celor ce au îngrijit și colaborat, în chip activ, la publicarea ei. Numele domnilor *Al. Ciura, Dr. Victor Macaveiu, Dr. A. Nicolescu, Gavr. Precup, Dr. O. Frie și Dr. I. Rațiu* prezintă garanție suficientă și pentru forma literară impecabilă a acestei scrieri, menite să fie un monument istoric și literar al serbărilor dela Blaj!

Cuvânt înainte cronica serbărilor (anexe). Momentele principale Conferențe. Conductul etnografic Vlaicu Prestații artistice. Expoziția. După serbări.

De o deosebită importanță este Catalogul expoziției, secția istorică, compus de Dr. Ioan Rațiu, acius la volum, pe 18 pagini petiti!

O vișoară piesă populară în 3 acte de *Octavian Frie* (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj și costă *60 fil. plus 10 fil. porto*.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**
Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUȚIA.**

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de kotele, cafecele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

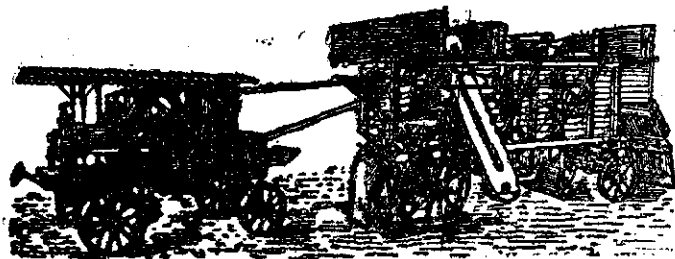
Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczy-utca 7. sz.
(88) 66—104 (Központi városnéző melletti).

NOUĂ FIRMĂ ROMÂNEASCĂ.

IOAN V. FËT

BUDAPESTA, Nagymező-utca 36. ^{1/2}

Motoare cu benzin, ulei brut și gaz, dela 3 HP. în sus.

Tot felul de mașini și instrumente agricole, ca: **Trecătoare cu motor**, mânăj și mâna, pluguri, grăpi etc. Pompe de fântâni și incendiu cu forță motorică. **Mori, Mașini de sămănat cu mâna**, cari în urma ieftinătății, precisiunii și manărei ușoare sunt indispensabile pentru fiecare agricultor.

Prețuri moderate, catalog ilustrat și preliminar la dorință gratis și franco.

(55) 14—20

Cumpărați numai de la Români!

In atențiunea economilor:

Stropitoare de vie

— sistem Vermorel Eclair, — calitate superioară, — sistem Hero, Danubia și Austria, neîntrecute până acum, — se află de vânzare la societatea comercială

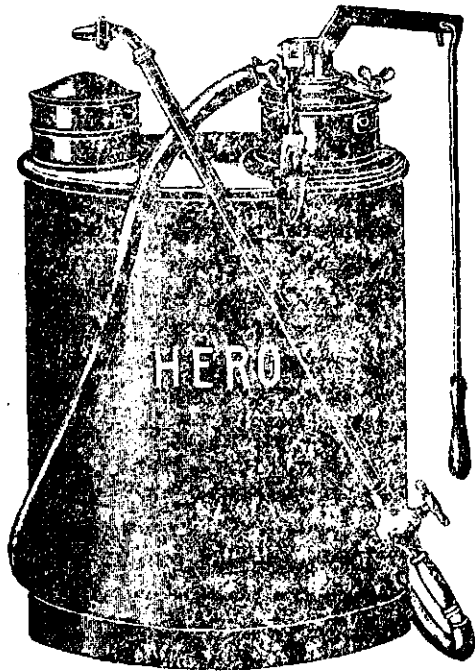
„Consum“ din Blaj

Tot acolo se găsește în mare depozit piatră vântată, bast pentru legat via, prima, Majunga — și toți articolii și instrumentele de lipsă economilor.

Mare depozit de cement, place de izolat, hârtie cătrănită și asfaltată de acoperit, drot cu spini și sârmă de îngrădit.

60 7—10

Serviciu prompt și cinstit.

Nicotinul e venin!

Țăbacul e scump!

Îți vei păstra sănătatea!

Poți să erui mai multe sute de coroane, dacă te vei cumpăta în fumat, sau, dacă te vei desvâța de obiceiul acesta.

O pastilă de Havanna

ți lea pofta de fumat pe mai multe ore înainte.

O cutie suficientă pe o săptămână, costă 40 fil.

Legal ocrotită.

Legal ocrotită.

Se poate căpăta pretotindine!

Vânzătorilor se dă rabatt.

Reprezentanța generală:

Vânzare și depozit de Bomboane-Caviar și Pastile de Havanna în

Budapesta.

VII. Arena-ut 19. II. emelet 7. Telefon 102-36.

(62) 4—4

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig. asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracții (furt prin spargere) asig. p. pagube li apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5.275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate	"	5,146,556-86
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127,768,744—
	viață	10,921,322—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2.520,492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

16 54—7

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeieștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f. 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.